

Co dalej z wydawnictwami KTR PAN

Rudolf Michałek^a, Maciej Kuboń^b

^a*Czł. Rzec. PAN; Redaktor Naczelny czasopisma „Agricultural Engineering”*

^b*Instytut Inżynierii Rolniczej i Informatyki, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie,
Sekretarz czasopisma „Agricultural Engineering”*

Wprowadzenie

Każdy naukowiec ma swoje wyobrażenie i własną ocenę znaczenia czy rangi czasopism ze swojej dziedziny, zarówno w skali krajowej, jak i międzynarodowej. Są czasopisma wybitne, prestiżowe i wpływowe w skali światowej, są czasopisma dobre, a nawet bardzo dobre w skali krajowej, a niedostrzegane w skali międzynarodowej, są też czasopisma przeciętne i mierne nie tylko w skali krajowej, ale nawet lokalnej (uczelni czy ośrodka naukowego). Można przyjąć, że wszystkie one spełniają jakieś pożyteczne funkcje, jeśli ktoś chce je finansować, upowszechniać i zamieszczać w nich artykuły¹.

Rozwój nauki jest nierozzerwalnie związany z przekazywaniem jej wyników uczonej zainteresowanej danym zagadnieniem, a także z ich rozpowszechnianiem jak najszerzej społeczności. Szybkość przekazania informacji jest szczególnie ważna w naukach przyrodniczych i dlatego w tym przypadku wzrasta rola czasopism jako miejsca publikacji najnowszych danych. Stworzenie czasopism elektronicznych jeszcze bardziej skróciło drogę między nadawcą a odbiorcą, gdyż w przypadku zamieszczania artykułów w elektronicznych wersjach czasopism (coraz częściej istniejących tylko w wersji elektronicznej) eliminuje się czas druku oraz przesłania każdego numeru do prenumeratora. Nawet pobieżne przejrzanie bibliografii załącznikowych dołączanych do artykułów ukazuje stale rosnącą pozycję czasopisma, jako środka komunikacji naukowej².

Rosnąca z roku na rok liczba tytułów czasopism zmusza do wszechstronnych ocen i weryfikacji jakości wydawnictw. Oceny takie stały się bardzo ważne dla różnych grup użytkowników, którzy ze względu na dużą liczbę tytułów muszą dokonać koniecznej selekcji. Rankingi czasopism, oparte na różnych metodach oceny wykorzystywane są do różnych celów. Zainteresowani chcą wiedzieć, co warto przejrzeć, aby śledzić na bieżąco informacje o badaniach znajdujących się w obszarze ich zainteresowań. Z drugiej strony ważne jest gdzie publikować rezultaty swej pracy, aby dotarły do jak najszerzego grona osób zajmujących się daną tematyką^{3,4}.

---

¹ Wilkin J. (2013). Ocena parametryczna czasopism naukowych w Polsce – podstawy metodologiczne, znaczenie praktyczne, trudności realizacji i perspektywy. *Nauka*, 1, 45-54.

² Stefaniak, B. (1987). Use of bibliographic data bases for scientometrics studies. *Scientometrics*. No12, 149-161.

³ Drabek, A. (2001). Bibliometryczna analiza czasopism naukowych w dziedzinie nauk społecznych. Praca doktorska. Uniwersytet Śląski. Maszynopis.

Zmianie ulega także forma komunikowania się na płaszczyźnie materiał źródłowo-czytelnik. Użytkownik indywidualny stał się bardziej anonimowy niż dotychczas. Jest to wynik rozwoju nowych kanałów informacyjnych poszerzających dotychczasowe formy kontaktu z odbiorcą. Bezpośredni kontakt z użytkownikiem coraz częściej ustępuje miejsca pośrednim sposobom komunikacji. Współczesny użytkownik przeważnie oczekuje jedynie wskazówki, aby dalej samodzielnie kontynuować poszukiwania. Taką informacyjną wskazówką jest strona internetowa, informatory o bibliotece, bazach danych czy też ulotki reklamujące poszczególne rodzaje usług w bibliotece. Najważniejszą zmianą w informacji naukowej widoczną na przykładzie wszystkich rodzajów informacji jest pojawienie się zasobów elektronicznych. Przełamały one bariery dostępności do światowych osiągnięć nauki, zmodernizowały warsztat pracy bibliotekarzy oraz skróciły czas oczekiwania na informację.

Czasopisma wydawane pod patronatem Komitetu Techniki Rolniczej PAN

Ważnym aspektem umożliwiającym rozwój kadry i jej awanse naukowe jest stworzenie powszechnego dostępu do publikacji w renomowanych czasopismach naukowych Polskiej Akademii Nauk.

Komitet Techniki Rolniczej PAN (KTR PAN) wspólnie z Polskim Towarzystwem Inżynierii Rolniczej (PTIR) wydają trzy periodyki: „Inżynieria Rolnicza”, „Problemy Inżynierii Rolniczej” oraz biuletyn popularyzujący wyniki badań aplikacyjnych – „Nauka Praktyce Rolniczej”. Dwa pierwsze są to czasopisma ściśle naukowe, w których publikowane są wyłącznie recenzowane prace, natomiast trzeci zawiera prace popularno-naukowe. Należy tutaj podkreślić, iż dwa pierwsze czasopisma stanowią jedną z podstawowych pozycji publikatorskich w dorobku naukowym pracowników w dyscyplinie inżynieria rolnicza.

Powołana przez Komitet Techniki Rolniczej PAN Rada Programowa, czuwa nad poziomem merytorycznym publikowanych materiałów. Wskład niej wchodzi:

Prof. dr hab. Janusz Haman – czł. rzecz. PAN; Prof. dr hab. Rudolf Michałek – czł. rzecz. PAN; Prof. dr hab. Małgorzata Bzowska-Bakalarz; Prof. dr hab. Jan Bronisław Dawidowski; Prof. dr hab. Józef Szlachta; Prof. dr hab. Jerzy Weres; Prof. dr hab. Zdzisław Wójcicki; Prof. Radomir Adamovsky (Rep. Czeska); Prof. Stefan Cenkowski (Kanada); Doc. Ing. Ján Frančák, CSc. (Słowacja); Doc. Ing. Zuzana Hlaváčová, CSc. (Słowacja); Prof. Jürgen Hahn (Niemcy); Prof. Dorota Haman (USA); Prof. Gerard Wiliam Isaacs (USA) – czł. zagr. PAN;

Prof. Vladimir Kosolapov (Rosja); Prof. Piotr Savinykh (Rosja) oraz prof. Oleg Sidorczuk (Ukraina).

Zarówno Rada Programowa jak i poszczególne Komitety Redakcyjne czasopism realizują wspólne zasady wydawnicze ustalone przez Prezydium i były Wydział V PAN (obec-

---

⁴ Michałek, R. (2007). Problemy wydawnicze inżynierii rolniczej. *Inżynieria Rolnicza*, 9(97), 7-12.

nie II Wydział). Czuwają także nad poziomem naukowym oraz zakresem merytorycznym publikowanych artykułów⁵.

Kryteria i wymogi redakcyjne, opracowane i przyjęte przez Radę Programową są zamieszczone na stronach wydawnictw naukowych (<http://ir.ptir.org>; <http://www.itp.edu.pl>).

O przyjęciu do druku decyduje wstępna kwalifikacja przeprowadzana przez redaktorów tematycznych oraz pozytywna recenzja wykonana przez dwóch niezależnych specjalistów z danej branży. Aktualnie funkcję redaktorów tematycznych pełnią:

- prof. dr hab. Aleksander Szeptycki (ITP Falenty) – inżynieria produkcji roślinnej;
- prof. dr hab. Marian Wiercioch (UP Wrocław) – inżynieria produkcji zwierzęcej;
- prof. dr hab. Kazimierz Rutkowski (UR Kraków) – inżynieria produkcji ogrodniczej;
- prof. dr hab. Marek Tukiendorf (PO Opole) – inżynieria przetwórstwa rolno-spożywczego;
- prof. dr hab. Sławomir Kurpaska (UR Kraków) – ekoenergetyka;
- prof. dr hab. Kazimierz Dreszer (UP Lublin) – maszyny i urządzenia rolnicze;
- prof. dr hab. Stanisław Peroń (UP Wrocław) – suszarnictwo i przechowalnictwo;
- prof. dr hab. Józef Kowalski (UR Kraków) – ekonomika i organizacja produkcji i gospodarstw rolnych;
- prof. dr hab. Bogusław Cieślowski (UR Kraków) – budowa i eksploatacja pojazdów rolniczych;
- prof. dr hab. Jerzy Dąbkowski (PK Kraków) – informatyka w inżynierii rolniczej;
- prof. dr hab. Tadeusz Juliszewski (UR Kraków) – ergonomia w rolnictwie.

Redaktorem języka polskiego jest mgr Mirosław Grzegorzek, języka angielskiego – dr Rafał Serafin a redaktorem statystycznym – dr Stanisława Roczkowska-Chmaj.

W tabeli 1 przedstawiono działalność wydawniczą Komitetu Techniki Rolniczej PAN na przestrzeni ostatnich 10-ciu lat. Jak można zauważyć wiodącą rolę wśród wydawanych periodyków pełni czasopismo „Inżynieria Rolnicza”, a od roku 2014 „Agricultural Engineering” – średnio 9 zeszytów w ciągu roku. Tak duża liczba wydawanych zeszytów była konsekwencją dużej liczby konferencji i szkół naukowych organizowanych przez różne ośrodki naukowe pod wspólnym patronatem KTR PAN i PTIR. W sumie w ostatnim 10-leciu Wydawnictwo wydało 90 zeszytów, gdzie opublikowano 2756 artykułów, co daje średnio 31 artykułów na zeszyt. Redakcja wydawnictwa mieści się w Krakowie, a zasoby (streszczenia i pełne teksty artykułów) są udostępnione pod adresem: <http://ir.ptir.org>.

Problemy Inżynierii Rolniczej są kwartalnikiem, ukazującym się regularnie 4 razy w roku. W ostatnich 10-ciu latach wydano w sumie 39 zeszytów z 580 artykułami, co w przeliczeniu na jeden zeszyt dało 15 artykułów. Ogólny nakład wyniósł 8350 egzemplarzy. Redakcja czasopisma od momentu połączenia się Instytutu Budownictwa, Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa z Instytutem Melioracji i Użytków Zielonych (1 styczeń 2010r.) – została przeniesiona do Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego w Falentach. Zasoby Wydawnictwa są dostępne pod adresem: <http://www.itep.edu.pl/wydawnictwo/>, a wydania starsze 2005-2009 pod adresem http://www.ibmer.waw.pl/pl/zasoby_pir_instrukcja.html.

---

⁵ Michałek, R. (2007). Komitety naukowe PAN w rozwoju kadry naukowej inżynierii rolniczej. *Inżynieria Rolnicza*, 7(95), 15-22.

Tabela 1.
Działalność wydawnicza Komitetu Techniki Rolniczej PAN w latach 2005-2014

Rok	Inżynieria Rolnicza/ Agricultural Engineering (2014)			Problemy Inżynierii Rolniczej		
	Liczba zeszytów	Liczba artykułów	Sumaryczny nakład	Liczba zeszytów	Liczba artykułów	Sumaryczny nakład
2005	15	468	3000	4	41	800
2006	13	461	2600	4	58	800
2007	10	273	2000	4	65	800
2008	11	396	2200	4	79	800
2009	9	238	1800	4	70	800
2010	7	259	1400	4	57	1000
2011	9	243	1350	4	67	1000
2012	6	165	900	4	64	950
2013	8	203	1200	4	55	800
2014	2	50	300	3	24	600
Razem	90	2756	16750	39	580	8350

Poza czasopismami o charakterze czysto naukowym Komitet Techniki Rolniczej PAN wspólnie z Polskim Towarzystwem Inżynierii Rolniczej wydaje biuletyn informacyjny o charakterze aplikacyjnym „Nauka Praktyce Rolniczej”. Czasopismo to ukazuje się nieregularnie. Ma ono zasięg ogólnokrajowy i rozsyłane jest do naszych ośrodków bezpłatnie. Periodyk ten cieszy się niską popularnością, stąd też częstotliwość jego wydawania jest bardzo mała. Redakcja również mieści się w Krakowie.

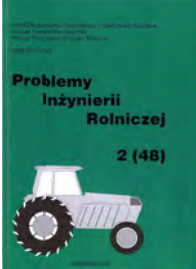
W tabeli 2 przedstawiam punktację czasopism KTR PAN według obowiązującej w danym roku listy czasopism punktowanych MNiSzW oraz sumaryczny wskaźnik oceny czasopisma wykonany przez Bazę Index Copernicus.

Poza czasopismami objętymi bezpośrednim patronatem Komitetu Techniki Rolniczej PAN i Polskiego Towarzystwa Inżynierii Rolniczej istnieją również inne periodyki z domeny inżynieria rolnicza. Poniżej przedstawiono polskie i zagraniczne czasopisma wraz z aktualną punktacją MNiSzW:

- Acta Agrophysica – 7 pkt.
- Acta Scientiarum Polonorum – Seria Technica Agraria – 3 pkt.,
- Annals of Warsaw University of Life Sciences – 2 pkt.,
- Electronic Journal of Polish Agricultural Universities” (EJPAU) – 7 pkt.,
- International Agrophysics – 25 pkt. (IF=1,142),
- Journal of Research and Applications in Agricultural Engineering – 5 pkt.,
- Motrol Motoryzacja i Energetyka Rolnictwai – 4 pkt.,
- Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu – 8 pkt.
- Technika Rolnicza-Ogrodnicza-Leśna – 4 pkt.,
- Teka Komisji Motoryzacji i Energetyki Rolnictwai – 6 pkt.,
- Zeszyty Problemowe Postępów Nauk Rolniczych – 9 pkt.

Tabela 2.

Punktacja czasopism wydawanych pod patronatem KTR PAN w latach 2007-2014

	<p>Punktacja MNiSZW: 2007: 4 2009: 4 2010: 6 2012: 5 2012: 5 2013: 5 2014: 5</p>		<p>Punktacja MNiSZW: 2007: 4 2009: 4 2010: 6 2012: 5 2012: 5 2013: 4 2014: 5</p>
	<p>Index Copernicus: 2001: 2,70 2002: 2,23 2004: 2,22 2005: 2,22 2011: 4,31 2013: 4,91</p>		<p>Index Copernicus: 2001: 2,10 2002: 2,60 2004: 2,59 2005: 2,59 2011: 5,63 2012: 4,77</p>

Na szczególną uwagę zasługują czasopisma zagraniczne, o najwyższej randze naukowej, posiadające (IF) i umieszczone na tzw. Liście Filadelfijskiej. Z wymienionych wcześniej czasopism krajowych z zakresu inżynierii rolniczej, żadne niestety nie znalazło się na tej liście. Jedynie „International Agrophysics” jako czasopismo związane blisko z inżynierią rolniczą od 2010 roku widnieje na tej liście. Inżynieria rolnicza – jako stosunkowo młoda dyscyplina naukowa – o charakterze interdyscyplinarnym, ma też bardzo nieliczne wydawnictwa zakwalifikowane do tej listy. Aktualnie są to: Biosystems Engineering, Transactions of the ASAE oraz Canadian Agricultural Engineering.

Ocena parametryczna czasopism naukowych w Polsce

W nauce, podobnie jak i nieomal we wszystkich dziedzinach życia, trwa jednak rywalizacja o prestiż, siłę oddziaływania, a także o pieniądze. Ośrodki naukowe i poszczególni naukowcy coraz ostrzej rywalizują o pozycję w swoim środowisku naukowym (krajowym i międzynarodowym), a także o pieniądze na badania, kształcenie studentów i doktorantów oraz na poprawę warunków materialno-dochodowych, w jakich pracują. Konkurencja ta przybiera rozmiar globalny, co będzie odczuwane i częściowo już jest odczuwane, również w Polsce. Nie ma od tego ucieczki, więc jak najszybciej trzeba się do tego przygotować i stanąć w szranki owej rywalizacji, chroniąc jednocześnie „nierywalizacyjne” cele i wartości nauki. Bardzo ważną rolę w tej rywalizacji odgrywa naukometria, której narzędziem jest bibliometria, zajmująca się analizą przepływu informacji z wykorzystaniem publikacji naukowych. Bibliometria posługuje się zestawem metod ilościowych służących analizie i ocenie osiągnięć naukowych poszczególnych badaczy, a także czasopism, jednostek naukowych oraz krajów. Interpretacje bibliometryczne wychodzą z założenia, że im częściej cytowana jest publikacja, tym mocniej oddziałuje ona na postęp naukowy, a czasopisma drukujące poczytne artykuły są lepsze od tych, których artykuły cytowane nie są. Jest to szybko rozwijająca się dziedzina wiedzy, będąca swoistą „nauką o nauce”. [...] Ranking punktowy czasopism naukowych, podobnie jak i parametryzacja jednostek naukowych, jest

próbą obiektywizacji ich jakości i pozycji na potrzeby pragmatyki postępowania przy podziale środków finansowych na naukę. Chodzi o wypracowanie przejrzystych i obiektywnych podstaw podziału funduszy publicznych, służących finansowaniu jednostek naukowych, zespołów i projektów badawczych, a także ocenie osiągnięć naukowych, zarówno poszczególnych badaczy, jak i instytucji. Obecnie parametryzacja jednostek w dużym stopniu zależy od klasyfikacji czasopism. Z parametryzacją wiąże się kategoryzacja, za którą idą pieniądze budżetowe. Można przyjąć, że punkty przyznawane czasopismom stanowią istotną część fundamentu dobrobytu bądź przyczyn upadku jednostek naukowych. Głównym problemem oceny czasopism jest znalezienie możliwie największej liczby wspólnych elementów oceny, a następnie przyznanie tym elementom określonej wagi⁶.

Sformułowana przez zespół prof. Banacha (poprzedni zespół do oceny czasopism naukowych) koncepcja oceny czasopism naukowych, opierała się na czterech założeniach:

- dążenie do wypracowania podstaw pełnej parametryzacji czasopism i wyeliminowania uznaniowości w tej dziedzinie (wyeliminowanie „ręcznego sterowania” i uznaniowego przydzielania punktów poszczególnym czasopismom);
- konieczność uporządkowania zasad publikowania artykułów i wprowadzenia wysokich, formalnych standardów w tym zakresie (zasady recenzowania, zapora ghost writing oraz wprowadzenie redaktorów tematycznych, językowych i statystycznych);
- preferowanie dostępności czasopism w sieciach internetowych (indeksowanie w bazach danych, dostępność on-line itp.);
- silne umiędzynarodowienie polskich czasopism naukowych (streszczenia i artykuły w językach obcych, zwłaszcza w języku angielskim, zagraniczni autorzy, członkowie rad naukowych czy redakcyjnych, zagraniczni recenzenci, a także cytowania polskich publikacji w literaturze światowej).

Te założenia można było uznać za uzasadnione i godne kontynuacji, jednakże koncepcja ta była najsilniej krytykowana szczególnie przez przedstawicieli nauk humanistycznych i społecznych, jako nieprzystająca do specyfiki pracy naukowej i charakteru publikacji w tych obszarach nauk.

Po wielu dyskusjach nowy zespół (kierowany przez prof. Wilkina) postanowił nieco zmodyfikować zasady, kryteria i niektóre szczegółowe warunki oceny czasopism, zachowując jednak parametryczny charakter tej oceny i bazując na danych z wcześniej wypełnionych ankiet. Najważniejsze modyfikacje polegały na:

- ustaleniu nowego zakresu punktacji: w części A – od 15 do 50 punktów, w części B – od 1 do 10 punktów i w części C – 10, 12 i 14 punktów w zależności od grupy czasopism w bazie ERIH;
- wprowadzeniu tzw. stałej przeniesienia w wysokości 0,4, co oznaczało, iż znaczna część punktów wynika z poprzedniej punktacji (z 2010 r.). Pozwoliło to zmniejszyć rozpiętość między oceną tego samego czasopisma dokonaną w 2010 roku i 2012 roku;
- uznano jako minimalną liczbę kryteriów wstępnych 5 (z 9 możliwych), w tym obowiązkowo – naukowy charakter czasopisma;
- silnym zróżnicowaniu wag poszczególnych kryteriów oceny, w tym PIF, na liście B w odniesieniu do jej trzech składników: **nauk technicznych, ścisłych, medycznych i przyrodniczych (TZ)**, nauk społecznych (S) i nauk humanistycznych (H).

⁶ Wilkin J. (2013). Ocena parametryczna czasopism naukowych w Polsce – podstawy metodologiczne, znaczenie praktyczne, trudności realizacji i perspektywy. *Nauka*, 1, 45-54.

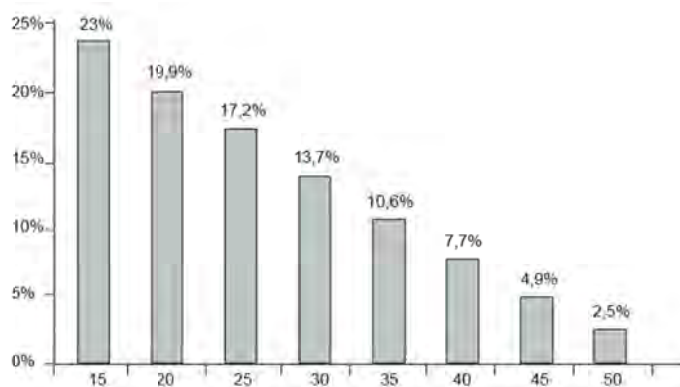
Co dalej z wydawnictwami KTR PAN

Poniżej przedstawiono kryteria oceny czasopism naukowych kwalifikowanych do grupy nauk humanistycznych i społecznych oraz nauk ścisłych, przyrodniczych, medycznych i technicznych.

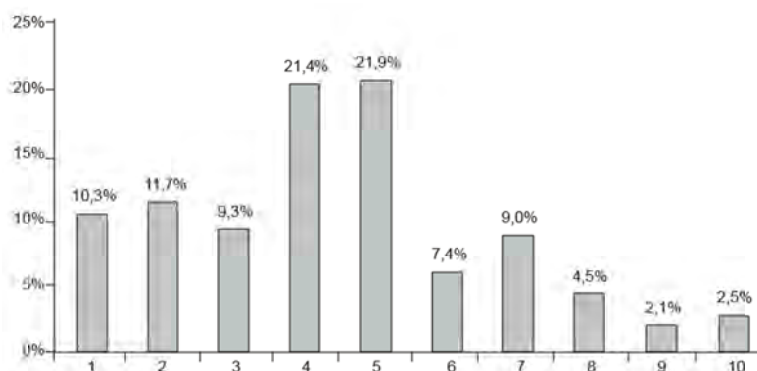
Kryteria oceny czasopism naukowych kwalifikowanych do grupy nauk humanistycznych i społecznych oraz nauk ścisłych przyrodniczych, medycznych i technicznych

Parametr oceny P	Kryterium	Wagi z grupy nauk ścisłych, przyrodniczych, medycznych i technicznych	Wagi z grupy nauk humanistycznych	Wagi z grupy nauk społecznych	Uwagi
1	2	3	4	5	6
P ustala wybrany podmiot	INDEKS CYTOWAŃ (<i>predicted impact factor</i>) PIF	0,35	0,10*	0,25	*dla nauk humanistycznych zamiast PIF oceniane jest indeksowanie czasopisma w <i>Arts & Humanities Citation Index</i> .
P = 1, jeżeli odsetek autorów z afiliacją zagraniczną w stosunku do całkowitej liczby autorów za ostatnie dwa lata >25%	Zagraniczna afiliacja autorów publikacji naukowych	0,05	0,20*	0,07	*dla nauk humanistycznych P=1, jeżeli procentowa liczba autorów z afiliacją zagraniczną wynosi 15%
Liczba P = 1, jeżeli liczba baz indeksacyjnych, w których czasopismo jest indeksowane ≥ 2	Indeksacja w bazach danych	0,10	0,05	0,15	
Liczba P=1, jeżeli średnia liczba publikacji naukowych za ostatnie dwa lata >24	Liczba prac naukowych publikowanych/rok	0,10	0,15	0,10	
Liczba P=1, jeżeli odsetek recenzentów międzynarodowych w stosunku do całkowitej liczby recenzentów w ciągu ostatnich dwóch lat >50%	Umiejscowienie recenzentów	0,10	0,10*	0,10	Na dzień złożenia aplikacji *dla nauk humanistycznych P=1, jeżeli odsetek recenzentów z afiliacją zagraniczną wynosi >25%
Liczba P=1, jeżeli czasopismo ukazuje się w sposób ciągły w formie <i>on-line</i> , bądź wydawane regularnie to kwartal lub częściej.	Częstotliwość wydawania	0,04	0,10	0,05	
Liczba P=1, jeżeli publikacje są w języku angielskim lub innym języku kongresowym (francuskim, hiszpańskim, niemieckim, rosyjskim)	Język publikacji	0,10	0,05*	0,15	*dla nauk humanistycznych P=1, jeżeli procent prac w pełnej wersji opublikowanych w ostatnich 2 latach w języku angielskim lub innym kongresowym $\geq 20\%$
Liczba P=1, jeżeli liczba członków zagranicznych rady naukowej jest większa niż połowa całkowitej liczby członków tej rady	Umiejscowienie rady naukowej	0,05	0,10*	0,05	Na czas składania aplikacji *dla nauk humanistycznych P=1, jeżeli odsetek członków rady naukowej z afiliacją zagraniczną wynosi >25%
Liczba P=1, jeżeli wszystkie artykuły naukowe dostępne są w internecie	Wersje <i>on-line</i>	0,05	0,10	0,02	
Liczba P=1, jeżeli teksty publikacji są weryfikowane przez osobę, dla której język publikacji jest językiem ojczystym ("native speaker")	Redaktorzy językowi	0,03	0,05	0,02	Wymienieni z imienia i nazwiska
Liczba P=1, jeżeli na rzecz redakcji działa redaktor statystyczny	Redaktor statystyczny	0,02	0,00	0,02	Wymienieni z imienia i nazwiska
Liczba P=1, jeżeli na rzecz redakcji działają redaktorzy tematyczni	Redaktorzy tematyczni	0,02	0,00	0,02	Wymienieni z imienia i nazwiska
SUMA KONTROLNA		1,00	1,00	1,00	

W rezultacie przyjętych przez zespół założeń, kryteriów i wag punktowych rozkład punktacji czasopism na listach A i B, przy uwzględnieniu także trzech części listy B (TZ, S i H), wygląda następująco (na osi poziomej zaznaczona jest liczba punktów).

Rysunek 1. Rozkład ocen czasopism w ramach części „A” wykazu

Rysunek 2. Rozkład ocen czasopism w ramach części „B” wykazu – grupa „TZ”

W grupie (TZ) najczęściej czasopism otrzymało 4 lub 5 punktów, ale relatywnie nieco mniej uzyskało ocenę 6-8 punktów. Pamiętać jednak należy, iż czasopisma z tej grupy nauk (TZ), pochodzące z Polski, są częściej reprezentowane w części A listy (z ustalonym *Impact Factor*). Częściej są też indeksowane w różnych bazach danych, co sprawia, że polskie publikacje z grupy TZ są bardziej widoczne i doceniane w międzynarodowym obiegu literatury naukowej niż publikacje z zakresu nauk społecznych i humanistycznych.

Działalność wydawnicza Komitetu Techniki Rolniczej PAN oraz Polskiego Towarzystwa Inżynierii Rolniczej

W ciągu 17-tu ostatnich lat działalności wydawnictwo „Inżynieria Rolnicza” wydało 152 zeszyty naukowe, z czego 31 to rozprawy habilitacyjne. Pierwszy zeszyt czasopisma „Inżynieria Rolnicza” został wydany w maju 1997 roku, w Warszawie. Zawierał on 25 artykułów naukowych, a jako pierwszy zamieszczono artykuł prof. Janusza Hamana pt.: „Co dalej z Inżynierią Rolniczą?”. Minęło 17 lat od tego czasu a temat jest nadal aktualny. Swoje prace w zeszytach naukowych publikowało 1657 autorów z 127 ośrodków naukowych, w tym 29 zagranicznych. Najwięcej prac opublikowali przedstawiciele ośrodka krakowskiego – 29%, następnie lubelskiego – 18%, wrocławskiego – 15% i warszawskiego – 11%. Najmniejszy natomiast udział stanowiły publikacje z instytutów naukowych oraz jednostek branżowych. Wśród ośrodków zagranicznych największy udział ma Słowacki Uniwersytet Rolniczy w Nitrze oraz Czeski Uniwersytet Rolniczy w Pradze.

Przeprowadzona dwa lata temu ocena wydawnictwa „Inżynieria Rolnicza” wykazała rosnące z roku na rok zainteresowanie tym czasopismem. Wysokie indeksowanie w globalnej sieci Internet oraz w bazach danych czasopism technicznych Baz-tech, Index Copernicus, SIGZ, AGRIS, BazEkon, EPNP powoduje coraz większe zainteresowanie zarówno dyscypliną jak też samym czasopismem. Ciągłe zmiany MNiSW, dotyczące zasad i kryteriów oceny jednostek naukowych, pracowników oraz wydawnictw, jak również w Polskiej Akademii Nauk (groźba łączenia komitetów naukowych), stwarzają niepewną sytuację na rynku wydawniczym. Jednakże mimo licznych problemów wydawniczych i upowszechnieniowych nie powinniśmy rezygnować z wszelkich inicjatyw mogących podnieść rangę czasopism zarówno w kraju jak i za granicą.

Poniżej przedstawiam wyniki ostatniej ankiety aplikacyjnej złożonej do oceny czasopisma „Inżynieria Rolnicza”. Ocena podzielona była na kryteria wstępne i obowiązkowe. Jak można zauważyć spełniamy większość z kryteriów, jednakże najczęściej punktów tracimy w kategorii kryteriów obowiązkowych – „Indeks cytowań PIF” oraz „umiędzynarodowienie recenzentów” i „język publikacji”. Od dwóch lat dokładamy wszelkich starań celem pozyskania zagranicznych recenzentów, a od roku 2014 publikujemy artykuły wyłącznie w językach kongresowych (angielski, niemiecki, francuski, rosyjski). Mamy nadzieję że nasze starania przełożą się na wzrost indeksu cytowań PIF. Pierwszym wymiernym efektem jest wzrost zainteresowania naszym czasopismem naukowców z zagranicy. Do redakcji napływają artykuły z Turcji, Niemiec, Norwegii i Czech.

KRYTERIA WSTĘPNE	Utracone punkty	Warunek (punkty => od)	Punkty z transkrypcji	Max punktów	Spełnienie kryterium ewaluacji	Przyznane punkty
Lista recenzentów	0.00	1	1	1.00	1	1.00
Procedura recenzowania	0.00	1	1	1.00	1	1.00
Strona internetowa	0.00	1	1	1.00	1	1.00
Recenzenci zewnętrzni	0.00	75	100	1.00	1	1.00
Naukowy charakter czasopisma	0.00	1	1	1.00	1	1.00
Streszczenie i tytuł w języku angielskim	0.00	1	1	1.00	1	1.00
Stabilność wydawnicza	0.00	1	1	1.00	1	1.00
Zapora ghostwriting	0.00	1	1	1.00	1	1.00
Deklaracja o wersji pierwotnej	0.00	1	1	1.00	1	1.00
KRYTERIUM OBOWIĄZKOWE	Utracone punkty	warunek (punkty => od)	Punkty z transkrypcji	Max punktów ewaluacji	Spełnienie kryterium ewaluacji	Przyznane punkty
Indeks cytowań PIF	2.50	X	X	3.50	1	1.00
Zagraniczna afiliacja autorów	0.50	25	4	0.50	0	0.00
Indeksacja w bazach danych	0.00	2	2	1.00	1	1.00
Liczba artykułów naukowych publikowanych/rok	0.00	24	487	1.00	1	1.00
Umiejscowienie recenzentów	1.00	50	0	1.00	0	0.00
Częstotliwość wydawania	0.00	4	6	0.40	1	0.40
Język publikacji	1.00	100	8	1.00	0	0.00
Umiejscowienie Rady naukowej	0.00	50	59	0.50	1	0.50
Wersje on-line	0.00	1	1	0.50	1	0.50
Redaktorzy językowi	0.00	1	1	0.20	1	0.20
Redaktor statystyczny	0.00	1	1	0.20	1	0.20
Redaktorzy tematyczni	0.00	1	1	0.20	1	0.20

Od roku 2007 wydawnictwo stworzyło swój własny portal (<http://ir.ptir.org>), na którym udostępnia swoje zasoby. Po raz pierwszy został on zaprezentowany na XIV Szkole Zimowej „Postęp naukowo-techniczny i organizacyjny w rolnictwie” w lutym 2007 (rys. 3.). Zawiera on pełną bazę artykułów (streszczenia w języku polskim i angielskim oraz pełne artykuły) z lat 2006-2014. Do bazy wprowadzono dotychczas 108 z 150 zeszytów naukowych, co stanowi 72% ogólnych zasobów.

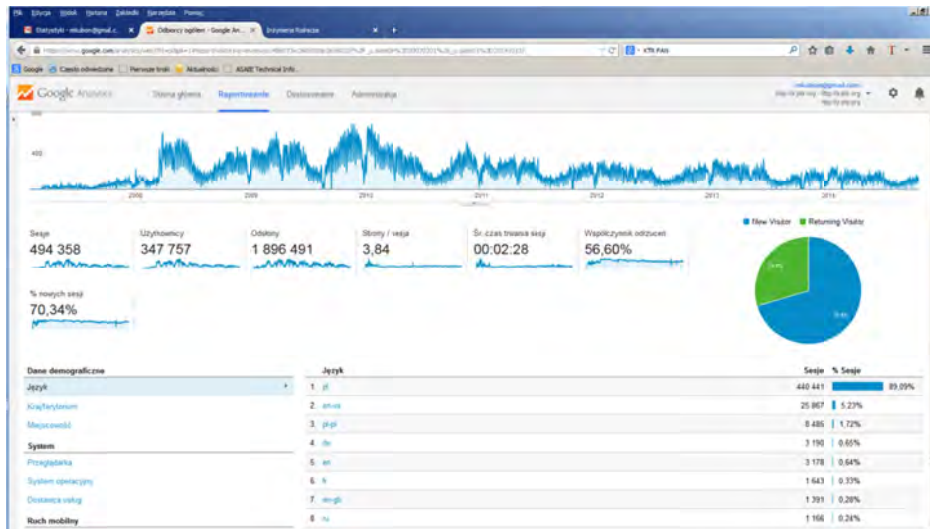
Rysunek 3. Panel główny portalu czasopisma Inżynieria Rolnicza

Kluczowe słowa służące do nawigacji po stronach portalu Wydawnictwa zostały przetłumaczone z polskiego na 3 inne języki: francuski, angielski, niemiecki. Zmiany dokonuje się poprzez wybranie jednej z flag. Zaletą portalu wydawnictwa „Inżynieria Rolnicza” jest bardzo przyjazny dla użytkownika interfejs. Istnieje możliwość szybkiego wyszukiwania artykułów po tytułach, słowach kluczowych, streszczeniach oraz autorach. Portal jest także źródłem informacji dotyczących funkcjonowania wydawnictwa: instrukcja dla autorów, procedura wydawnicza, wzory oświadczeń, druk recenzji, skład Rady Programowej, Komitetu Redakcyjnego oraz wykaz Redaktorów tematycznych.

W dzisiejszych czasach podstawowym źródłem pozyskiwania informacji jest globalna sieć Internet. Chcącym być zauważanym w kraju i na świecie konieczne było stworzenie portalu jak również odpowiednich procedur dających nam odpowiednią pozycję wśród czasopism poszukiwanych w sieci. Dowodem naszych działań jest bardzo wysokie indeksowanie słów: „inżynieria” i „inżynieria rolnicza” w najpopularniejszej sieci Google.

Celem uzyskania informacji o atrakcyjności portalu, wykorzystania witryny, przeglądu użytkowników a także źródeł odwiedzin, w dniu 11 marca 2007 roku do portalu wydawnic-

twą dołączono moduł statystyk – Google Analytics. Zebrane i zaprezentowane statystyki pokazują, że od początku istnienia portalu Wydawnictwa stronę odwiedziło 494 358 razy z 217 krajów, z czego 93 786 wizyt przypadało tylko na rok 2010. Od 15 grudnia 2013 roku mamy własną stronę na portalu społecznościowym Facebook (<https://www.facebook.com/pages/Wydawnictwo-Inzynieria-Rolnicza/778319618860909>), gdzie prezentujemy najnowsze informacje dotyczące wydawnictwa jak też publikujemy wybrane materiały. Strona ta cieszy się dużą popularnością szczególnie wśród młodszych pracowników naukowych.

Rysunek 4. Dane z systemu Google Analytics – pulpit nawigacyjny [Google_analytics (online) 2014]

Jako jedni z pierwszych podpisaliśmy umowę z Interdyscyplinarnym Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu Warszawskiego, który jest właścicielem i operatorem systemu informatycznego wykorzystywanego do prowadzenia i obsługi naukowej biblioteki cyfrowej „Domena Internetowych Repozytów Wiedzy” zwanej DIR. Blisko współpracujemy z Portalem Spożywczym (www.portalspozywczy.pl), pierwszym portalem rolnym (www.ppr.pl) oraz portalem AgroNews (www.agronews.com.pl). Celem tej współpracy jest promowanie naszego wydawnictwa poprzez wzajemne linkowanie stron portalu, pokrewnych wydawnictw naukowych i popularno-naukowych, wymiana logotypów jak również przedruk wybranych publikacji zarówno naukowych jak też popularno-naukowych.

I co dalej...

Jak każde Wydawnictwo, tak i nasza boryka się na co dzień z różnymi problemami. W naszym przypadku są to bardziej problemy natury upowszechnieniowej niż wydawniczej.

Jednym z podstawowych problemów polskich naukowców jest brak szerszego dostępu do wydawnictw z Listy Filadelfijskiej oraz niska punktacja czasopism spoza Listy. „Inżynieria Rolnicza” jako stosunkowo młoda dyscyplina naukowa o charakterze interdyscyplinarnym, ma bardzo ograniczony dostęp do czasopism z tej listy. Czas procesu wydawniczego jest długi, co zniechęca do publikowania tam swoich prac. Dlatego też niewielu autorom udaje się tam opublikować swoje wyniki badań..

Drugi bardzo istotny problem naszych wydawnictw to bardzo niski lub też brak wskaźnika cytowań RIF (ang. *Real Impact Factor*), co skutkuje niską punktacją – obecnie 5 pkt. w ocenie ministerialnej. Stanowi on podstawową barierą w uzyskaniu wysokiej parametrycznej oceny czasopism krajowych. Możemy to zmienić jedynie poprzez ograniczenie liczby wydawanych publikacji i zwiększenie liczby cytowań naszych wydawnictw w czasopismach z listy filadelfijskiej.

Kolejny problem to rosnące z roku na rok koszty procesu wydawniczego. Oprócz rosnących kosztów materiałów poligraficznych, od 2011 roku zmieniły się stawki VAT jak również klasyfikacja towarów podlegających zwolnieniu z tego podatku. Od roku 2013 wydawnictwo ponosi dodatkowo koszty korekty statystycznej i językowej, a od 2014 również koszty tłumacza języka angielskiego.

Niepokojącym zjawiskiem jest odchodzenie od badań empirycznych na rzecz badań symulacyjnych. W szybkim tempie rośnie liczba artykułów, w których wyniki badań oparte są nie na doświadczeniu lecz na symulacji komputerowej. Istnieje realne zagrożenie, że w niedalekiej przyszłości dojdzie do zaniechania wszelkich badań empirycznych i „sztucznym” odwzorowywaniu rzeczywistości i „prognostycznym” wyciąganiu wniosków. To efekt przede wszystkim ograniczenia nakładów finansowych na naukę, co przekłada się bezpośrednio na badania naukowe.

Na przestrzeni ostatnich lat widoczny jest obniżający się poziom merytoryczny i formalny nadsyłanych do wydawnictwa artykułów. Wiele z nadsyłanych prac to prace przy czynkowe, analizy przypadków lub prace popularno-naukowe. Bardzo często autorzy powołują się wyłącznie na własne publikacje lub też uzasadniają temat na podstawie jednej lub dwóch publikacji krajowych. Brak jest szerokiego (międzynarodowego) przeglądu literatury, a w dyskusji brak odniesienia do badań międzynarodowych. Rośnie liczba recenzji negatywnych, w roku 2013 w stosunku do roku 2007 liczba tego typu recenzji wzrosła o 18%. Nieprzestrzeganie instrukcji wydawniczej, brak staranności i skrupulatności w przygotowywaniu materiałów do druku, błędy w tabelach i na rysunkach oraz błędy w bibliografii to najczęściej spotykane niedociągnięcia formalne w nadsyłanych artykułach.

Ostatnim ale często poruszonym przy okazji organizowanych szkół i konferencji naukowych problemem wydawniczym jest długi czas trwania cyklu wydawniczego. Chciałbym tutaj powiedzieć, że Redakcja pełni jedynie rolę koordynatora poszczególnych etapów procesu wydawniczego, a zasadniczy czas trwania całego procesu zależy w głównej mierze od samych autorów i recenzentów. Co zrobić aby skrócić czas cyklu wydawniczego? Odpowiedź jest bardzo prosta i łatwa w wykonaniu – zwiększyć dyscyplinę czasową recenzentów i autorów a także dołożyć większych starań w przygotowanie publikacji do druku.

Jednakże mimo licznych problemów wydawniczych i upowszechnieniowych nie rezygnujemy z działań mogących podnieść rangę czasopisma zarówno w kraju jak i za granicą. W tym celu w najbliższym czasie skupimy się na:

- podniesieniu wartości merytorycznej i formalnej publikacji,
- jeszcze szerszym upowszechnianiu czasopism KTR PAN w bazach danych zarówno polskich jak i zagranicznych,
- powoływaniu się na prace publikowane w czasopismach KTR PAN w publikacjach wysyłanych do wydawnictw z listy filadelfijskiej,
- zachęceniu zagranicznych naukowców do publikowania w naszych periodykach naukowych,
- skróceniu procesu wydawniczego w czasopismach KTR PAN,
- obniżeniu liczby wydawanych artykułów (max. 25 artykułów w zeszycie), przy zachowaniu warunku >25% publikacji zagranicznych w 2 ostatnich latach),
- wydawaniu zeszytów naukowych w językach kongresowym,
- wydawaniu monografii tematycznych,
- opracowaniu nowej strony wydawnictwa opartej na nowych międzynarodowych standardach (*Open Journal Systems*).

Litaratura

- Drabek, A. (2001). Bibliometryczna analiza czasopism naukowych w dziedzinie nauk społecznych. Praca doktorska. Uniwersytet Śląski. Maszynopis.
- Michałek, R. (2007). Problemy wydawnicze inżynierii rolniczej. *Inżynieria Rolnicza*, 9(97), 7-12.
- Michałek, R. (2007). Komitety naukowe PAN w rozwoju kadry naukowej inżynierii rolniczej. *Inżynieria Rolnicza*, 7(95), 15-22.
- Stefaniak, B. (1987). Use of bibliographic data bases for scientometrics studies. *Scientometrics*. No12, 149-161.
- Wilkin J. (2013). Ocena parametryczna czasopism naukowych w Polsce – podstawy metodologiczne, znaczenie praktyczne, trudności realizacji i perspektywy. *Nauka*, 1, 45-54.